

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

li.remissvar@regeringskansliet.se

li.transport.remissvar@regeringskansliet.se

Stockholm 2023-05-23

Remissyttrande; Statens ansvar för det svenska flygplatssystemet - för tillgänglighet och beredskap (Ds 2023:3)

Visita är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar ca 6 000 medlemsföretag med runt 8 540 arbetsställen, huvudsakligen hotell, restauranger, caféer, nöjesrestauranger, cateringföretag, konferensanläggningar, spa, campingföretag, vandrarhem, skidanläggningar, nöjes- och djurparker, turistbyråer, museer samt turist- och eventföretag runt om i hela landet. Visita tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv. Som branschorganisation hjälper Visita företagen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor.

Visita har tagit del av rapporten ” *Statens ansvar för det svenska flygplatssystemet – för tillgänglighet och beredskap (Ds 2023:3)* ” och önskar framföra följande.

YTTRANDE

Svensk besöksnäring

Besöksnäringen utgör en viktig näring som präglats av en stark tillväxt under de senaste 20 åren och som idag sysselsätter över 200.000 personer. Under denna period har jobbtillväxten inom besöksnäringen varit tre gånger starkare än på övriga arbetsmarknaden. Näringen är Sveriges mest effektiva jobb- och integrationsmotor då en tredjedel av alla anställda i branschen är under 26 år och mer än fyra av tio är utrikesfödda. Med rätt förutsättningar kan besöksnäringen skapa fler jobb, ökade skatteintäkter och bidra till ett minskat utanförskap runt om i hela landet.

Coronapandemin och dess effekter i form av införandet av omfattande restriktioner har påverkat utvecklingen i en negativ riktning då besöksnäringen hör till en av de sektorer i samhället som drabbades allra hårdast.

Visitans synpunkter på förslagen i rapporten

Besöksnäringen utgör en växande näring som bygger på möten mellan människor. Upplevelser och möten utgör själva kärnan i våra medlemmars verksamhet som är belägna runt om i hela landet, såväl i storstäder som på landsbygden. För att dessa möten ska bli av krävs att människor kan förflytta sig på ett hållbart och effektivt sätt med en hög grad av tillgänglighet. Ett välutvecklat och hållbart flygplatssystem är viktigt för att skapa tillgänglighet runt om i hela Sverige.

Besöksnäringen och turismens behov av flyget

Besöksnäringen utgör en av Sveriges basnäringar och var innan pandemin den snabbast växande näringen med ett exportvärde som mer än tredubblats sedan år 2000. Goda flygförbindelser till Sverige och inom Sverige utgör är en viktig förutsättning för detta.

Sverige är ett relativt glest befolkat och avlångt land beläget i norra Europa. Flyget är därför ett trafikslag med avgörande betydelse för den svenska besöksnäringen och vår möjlighet att attrahera internationell turism.

Ett viktigt perspektiv är att besöksnäringens behov av flygplatser i olika delar av landet inte är statiskt över tid utan påverkas av vilken övrig infrastruktur som finns tillgänglig, till exempel järnvägsförbindelser. Därför behöver en utredning om flygplatserna utifrån ett tillgänglighetsperspektiv vara trafikslagsövergripande och beakta infrastrukturplaneringen i nationell plan för transportsystemet.

Nationellt basutbud av flygplatser och statens rådighet över flygplatssystemet

Swedavia AB äger driver och utvecklar det nationella basutbudet av tio flygplatser i Sverige. Enligt Trafikanalys når ungefär halva Sveriges befolkning en flygplats inom basutbudet på en timme, medan drygt 80 procent av befolkningen når en statlig flygplats med en restid på två timmar.¹ Restiden påverkas av väg- och järnvägsinfrastruktur och trafikutbudet till respektive flygplats.

Visita delar utredarens åsikt att staten bör ha ansvar för att säkerställa en grundläggande interregional och internationell tillgänglighet och att staten även framgent bör ansvara för ett statligt basutbud av flygplatser. Visita instämmer även i att statens roll bör vara att ta ansvar för att flyget och flygplatserna ges goda förutsättningar för en långsiktig hållbar utveckling så att medborgare och näringsliv kan räkna med en grundläggande tillgänglighet.

---

¹ Trafikanalys (2016), Inför en flygstrategi – ett kunskapsunderlag: [Rapport 2016:4 Inför en flygstrategi - ett kunskapsunderlag](#)

Visita har inga synpunkter på vilka flygplatser som bör ingå i det nationella basutbudet. Det är dock av stor vikt att konsekvenserna av eventuella justeringar av vilka flygplatser som ingår i basutbudet föregås av en grundlig konsekvensanalys. Vid en eventuell justering av basutbudet är det därför av vikt att beakta hur dessa justeringar påverkar turism och besöksnäring i de regioner där förändringarna görs. Det är även centralt att beakta hur justeringar i basutbudet kan komma att påverka Swedavias finansiella situation.

Ett ökat regionalt inflytande för flyglinjer med allmän trafikplikt och upphandlad flygtrafik

Visita välkomnar förslaget om att regionala myndigheter bör ges ett större inflytande och möjlighet att påverka genom att föreslå och finansiera flyglinjer med allmän trafikplikt. Det skulle utgöra ett verktyg som kan bidra till att man från regional håll får ett större mandat att kunna stärka tillgängligheten och därmed besöksnäringen möjlighet att växa och utvecklas.

Vi tillstryker också förslaget att Trafikverket som behörig myndighet fortsatt står för den samlade bedömningen. Däremot ser vi inget behov av destinationsbegränsningar för utan menar att regionen själv bör tillåtas upphandla och finansiera de flyglinjer som anser vara av vikt för den regionala utvecklingen. Regionerna har själva bäst kännedom om de lokala behoven och ambitionerna. Besöksnäringens behov är också dynamiska varför en flexibilitet är nödvändig.

Stöd till icke statliga flygplatser

Visita tillstyrker att stödet till icke statliga flygplatser utanför det nationella basutbudet ökar, samt att det stödet bör gå till flygplatser som har allmän trafikplikt samt flygplatser som ingår i det statliga nätet av beredskapsflygplatser.

Landets regionala flygplatser har betydelse för besöksnäringens utveckling, för arbetspendling och för det lokala näringslivets möjlighet att etablera och driva verksamhet över hela landet. Väl fungerande interregional flygtrafik möjliggör för både de internationella och nationella besökarna att ta sig vidare ut i landet och ända fram till sin slutdestination. Företag och andra aktörer runt om i landet arbetar intensivt med att utveckla attraktiva reseanledningar och nya säsonger med ökad tillväxt och sysselsättning i regionen som målsättning. En förutsättning för att lyckas i den ambitionen och för att våga satsa är en god tillgänglighet till och från destinationen i fråga.

Visita tillstryker förslaget om ökat stöd till flygplatser utanför det nationella basutbudet men lämnar inga synpunkter på vilka linjer som ska erhålla det statliga stödet. Vi

konstaterar dock att kriterierna behöver förtydligas för att säkerställa transparens, förutsägbarhet och ett långsiktigt hållbart flygplatssystem. I avvägningen av vad som är viktiga flyglinjer ur ett näringslivsperspektiv behöver turismens och besöksnäringens behov och potential i regionen inkluderas.

Arlandas betydelse för internationell turism och växande besöksnäring

Arlanda flygplats har med sina 26 miljoner passagerare per år² (det senaste helåret utan pandempåverkan) en klart dominerade ställning i det svenska flygplatssystemet. Det är centralt att Arlanda är sammanknuten med god infrastruktur och övriga transportslag för att möjliggöra för besökare att effektivt resa in till Sverige och vidare mellan olika destinationer och besöksmål. Med effektiva transporter och sammankopplade noder kan turismnäringens konkurrenskraft stärkas.

Visita vill i sammanhanget betona vikten av att Swedavia har goda förutsättningar för att kunna utveckla och modernisera Arlanda flygplats till en konkurrenskraftig storflygplats då turismen är starkt beroende av internationella besökarens möjlighet att smidigt ta sig till och från Sverige. Detta bör ges stor vikt vid eventuella justeringar av det nationella basutbudet av flygplatser. Visita vill i sammanhanget även lyfta vikten av att regeringen fortsatt bereder förslagen i utredningen ”Arlanda flygplats – en plan för framtiden” (DS 2022:11).

Fossilfritt flyg för en hållbar turism

Flyget kommer fortsatt att vara ytterst viktigt för svensk besöksnäring med tanke på vårt lands geografiska förutsättningar och beroende av internationell turism. Samtidigt är det ett faktum att flyget står för en betydande och växande andel av utsläppen från våra samlade transporter. Visita vill understryka att transportsektorns klimatomställning utgör en central hållbarhetsfråga för besöksnäringen.

Visita står bakom att flyget ska kunna utvecklas i linje med klimatmålet 2045 och välkomnar utredarens förslag om att tillsätta en ”Flygbränslekommission” som tar fram en plan för produktion och distribution av fossilfria drivmedel för ett hållbart flyg. På sikt ser vi även växande möjligheter till en elektrifiering av flyget som kan bana vägen för en ny typ av hållbart resande tack vare fortsatt teknikutveckling och innovation inom transportområdet.

I sammanhanget önskar vi även betona betydelsen av internationellt samarbete och marknadsekonomiska verktyg för ett mer hållbart flyg där det globala styrmedlet ICAO:s Corsia utgör det kanske främsta exemplet.

---

² Swedavia, jämförelseår 2019

Tillgänglighet till och från flygplatserna

Besökarnas möjlighet att smidigt kunna fortsätta sin resa med tåg, buss, flyg, bil eller taxi har stor betydelse för turism och besöksnäring. Först när anslutningstrafiken fungerar väl finns rätt förutsättningar för en smidig helhetsupplevelse av resan till, från och inom Sverige. Detta behöver beaktas både i utredningen om statens ansvar för flygplatssystemet och i nationell plan för transportinfrastrukturen.

Flygtrafik med tillhörande flygplatser har i dagsläget en tendens att lämnas utanför det transportslagsövergripande perspektivet vilket leder till att den svenska transportinfrastrukturen inte nyttjas optimalt. Visita välkomnar därför förslaget om att luftfart lyfts in i nationell plan för transportsystemet.

Avslutningsvis

Visita står naturligtvis till Landsbygds- och infrastrukturdepartementets förfogande för förtydligande och fortsatt dialog.

Jonas Siljhammar
VD

Marcus Morfeldt
Näringspolitisk expert